

BUTUN JAHON YONG'IN XAVFINI BAHOLASH BOYICHA “CTIF” LOYIHALARI VA XALQARO HAMKORLIK YONG'INLAR STATISTIKASINI TAHLIL QILISH

O'zbekiston Respublikasi Favqulodda Vaziyatlar Vazirligi Akademiyasi

5-bosqich kursanti Xurramov Shoxjaxon Zokirovich

5-bosqich kursanti Sadikov Qurmang'azi Abatbay o'g'li

5-bosqich kursanti Panjiyev Oybek Qobil o'g'li

5-bosqich kursanti Mirzahamdor Alimardon Azizbek o'g'li

Annotatsiya: Ushbu maqolada mamlakatlarning iqtisodiy, ilmiy, ma'muriy va madaniy rivojlanishi, transport ko`payishi natijasida yuzaga keladigan muammolar, kamchiliklar va ularning yechimlari to'g'risida so'z boradi. Tadqiqot maqsadi yong`inlarning statistikasini yuritish faoliyatida yuzaga keladigan qiyinchilik va muammolarni bartaraf etishda olib borilayotgan yangiliklardan iborat.

Kalit so'zlar: shaharlar hayoti; iqtisodiyot; ma'muriy madaniy markazlar; yong`in xavfsizligi; infratuzilma; politsiya; o't o'chirish xizmati; favqulodda vaziyatlar xizmati; gaz; elektr; gaz ta'minoti; aloqa tarmoqlari.

Asrlar davomida shaharlar mamlakatlarning iqtisodiy, ilmiy, ma'muriy va madaniy markazlariga aylandi. Bu jarayon ayniqsa 20-asrda tezlashdi. Shaharlardagi hayot ularning aholisi uchun juda yoqimli bo'lib qoldi.. Shahar hayotining ko'p qirrali afzalliklariga qaramay, shahar markazlari ma'muriyati tobora ko'proq muammolarga duch kelmoqda: shaharlar ko'chalari tobora ortib borayotgan transport massasidan aziyat chekmoqda. Natijada shovqin va havoning ifloslanishi ko`paydi, markazlarda daraxtlar kam, ular shaharlardan tashqarida va chekkasida o'sadi. Ko'p joylarda ichimlik suvi ta'minoti muammosi. Chiqindilarni boshqarish shahar ma'muriyati uchun asosiy tashkiliy va texnik muammodir. Katta shaharlarning tobora murakkablashib borayotgan infratuzilmasidagi eng muhim masalalardan biri bu xavfsizlik va xavfsizlik omilidir. Katta shaharlarda ushbu muammolar bilan shug'ullanadigan maxsus xizmatlar: politsiya, o't o'chirish xizmati, favqulodda vaziyatlar xizmati, gaz, elektr, gaz ta'minoti va aloqa tarmoqlari (telefon, Internet) bo'yicha ofat xizmatlari tashkil etilgani bejiz emas. O'tgan asrda shaharlar yangi qurilish materiallari, yangi turdagi binolar va binolardan foydalanishning yangi usullarini joriy qilish bilan turli xil vahiylarni boshdan kechirdilar. Yong'inning oldini olishda ko'plab yutuqlarga erishildi. Shunga qaramay, shaharlarda yong'in xavfi bartaraf etilmagan. Internet). Kitobning maqsadi yong'in xavfsizligi mavzusini batafsil ko'rib chiqishdir. O'tgan asrda shaharlar yangi qurilish materiallari, yangi turdagi binolar va binolardan foydalanishning yangi usullarini joriy qilish bilan turli xil

vahiylarni boshdan kechirdilar. Yong'inning oldini olishda ko'plab yutuqlarga erishildi. Shunga qaramay, shaharlarda yong'in xavfi bartaraf etilmagan. Internet). Kitobning maqsadi yong'in xavfsizligi mavzusini batafsil ko'rib chiqishdir. O'tgan asrda shaharlar yangi qurilish materiallari, yangi turdagi binolar va binolardan foydalanishning yangi usullarini joriy qilish bilan turli xil vahiylarni boshdan kechirdilar. Yong'inning oldini olishda ko'plab yutuqlarga erishildi. Shunga qaramay, shaharlarda yong'in xavfi bartaraf etilmagan. Loyihaning umumiy tavsifi haqida gapiradigan bo'lsak CFS CTIF (CTIF yong'in statistikasi markazi) 1995 yildan beri Jahon yong'in statistikasini yaratish ustida ishlaydi. Birinchi yilda 1-raqamli hisobot Yerning 17 ta davlatining statistik ma'lumotlari bilan chiqdi. Bugun 2018-yilda biz 23-raqamli hisobotni e'lon qildik. 40 ga yaqin davlatdagi faoliyat haqidagi statistik ma'lumotlar taqdim etildi. Hisobotlarda dunyoning yirik shaharlaridagi yong'in bilan bog'liq vaziyat haqida ham ma'lumotlar mavjud. Xulosa qilib aytganda, CFS CTIF 70 dan ortiq mamlakatlar yoki yirik shaharlardan ma'lumotlarni to'plagan. Endi barcha to'plangan ma'lumotlarni qayta to'plash va iltifotli bilimlar uchun ularni dunyo jamoatchiligiga etkazish vaqti keldi. Bizning fikrimizcha, eng yaxshi yo'l xalqaro kitob nashridir. Mavzu 1900-2018 yillarda shaharlarda yong'in xavfining rivojlanishi. Biz CTIFning statistik guruhi sifatida bu ishni yolg'iz bajarishni istamaymiz. Bizning fikrimizcha, bu ishni dunyoning yirik shaharlaridagi mahalliy yong'in xavfsizligi bo'limlari mutaxassislari bilan birgalikda amalga oshirish yaxshiroqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. CTIF yong'in statistikasi markazi to'plami;
2. <https://www.ctif.org/topics/fire-statistics>